

TOURETTES

Tourettes syndrom (TS) är ett neuropsykiatriskt tillstånd som innebär att personen får en kombination av motoriska och vokala tics.

De flesta fall är ärftligt betingade, men även en hjärnskada kan ge typiska symtom för TS och man tror att även miljöfaktorer som exempelvis infektioner, könshormoner och psykosocial stress har betydelse.

SYMPTOM

Symtomen på Tourettes syndrom uppkommer kring sjuårsåldern och brukar börja med tics i ansiktet såsom överdrivna blinkningar, ryckningar och grimaser. Det är även vanligt att personer med Tourettes syndrom får ryckningar i en arm eller ett ben.

De vokala ticsen uppträder oftast senare och börjar som vanliga snusningar och harklingar, men utvecklas sedan till ljud, läten och ibland ord eller hela meningar. Det är typiskt att symtomen avlöser varandra och kan öka och minska i styrka i olika perioder.

DIAGNOS OCH BEHANDLING

Diagnostisering är viktigt för att undvika att personer med Tourettes missuppfattas. Barn behöver få en diagnos så tidigt som möjligt så att de får rätt hjälp och därmed möjlighet att utvecklas på bästa sätt.

Diagnoskriterier för Tourettes syndrom:

- Både multipla motoriska och en eller flera vokala tics har förekommit så länge tillståndet varit aktuellt, men inte nödvändigtvis samtidigt.
- Dessa muskelrörelser eller ljud förekommer antingen:
  - a. många gånger varje dag (ofta i serier)
  - b. nästan varje dag
  - c. periodvis under längre tid än ett år
- Tillståndet orsakar stort lidande eller kraftigt nedsatt social-, arbetsmässig- eller annan förmåga.
- Tillståndet ska ha uppträtt före 18 års ålder.

Många med TS upplever skoltiden som svår. Barn med Tourette kan ha svårt att sitta still samtidigt som de har läs- och skrivsvårigheter eller dålig motorik. I vuxen ålder brukar många utveckla en förmåga att dölja sina tics när de är bland folk. En del av symtomen är medicinskt behandlingsbara och kognitiv beteendeterapi har visat sig effektivt.

FORSKNING

Forskning pågår om sambandet mellan Tourettes syndrom och andra neuropsykiatriska funktionshinder såsom ADD och OCD, tvångssyndrom. Man har även identifierat genetiska orsaker till Tourettes syndrom och sett att de basala ganglierna, ett område i hjärnan där bland annat signalsubstansen dopamin bildas, har annorlunda storlek och funktion hos barn med Tourettes syndrom.

VISSTE DU ATT

- Tourettes syndrom är ett neuropsykiatriskt tillstånd som innebär att personen får en kombination av motoriska och vokala tics.
- Diagnostisering är viktigt för att undvika att personer med Tourettes syndrom missuppfattas.
- Symtomen på Tourettes syndrom uppkommer kring sjuårsåldern och brukar börja med tics i ansiktet.
- En del av symtomen är medicinskt behandlingsbara och kognitiv beteendeterapi har visat sig effektivt.